

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 9 grudnia 2016 r.

Adam Bodnar

XI.815.29.2016.KWŻ

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

W nawiązaniu do poprzedniej korespondencji (pismo z dnia 29 lipca br., ozn.: DSRiN-IV-072-1/16) uprzejmie dziękuję za przekazane wyjaśnienia dotyczące wsparcia ofiar przemocy ze względu na płeć i skutecznego przeciwdziałania temu zjawisku oraz wyników IX otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na rok 2016.

W dniach pomiędzy 25 listopada (Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet) a 10 grudnia (Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka) trwa międzynarodowa kampania **16 Dni Działań Przeciwko Przemocy Ze Względem Na Płeć**, która została zainicjowana w 1991 r. przez Women's Global Leadership Institute przy Uniwersytecie Rutgers. Wybór tych dat to symboliczne podkreślenie faktu, że prawa kobiet są prawami człowieka. W związku z tym szczególnym okresem pozwolę sobie przekazać Panu Ministrowi kilka dodatkowych uwag w sprawie wyników konkursu na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Uzasadniając brak przyznania dotacji dla organizacji Centrum Praw Kobiet, Lubuskiego Centrum Praw Kobiet BABA i Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę powołał się Pan Minister na motyw 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. nr 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW

(Dz.U. UE.L. z 14.11.2012 r. 315.57; dalej: dyrektywa), w którym mowa o tym, że „ofiary przestępstw powinny być (...) traktowane z szacunkiem, w sposób taktowny i profesjonalny, bez dyskryminacji w jakiegokolwiek formie”. Chciałbym jednak zwrócić uwagę, że **w motywie 17 przywołanej dyrektywy zwraca się uwagę, że pewne grupy są szczególnie narażone na przemoc. Dyrektywa zalicza do tych grup w szczególności kobiety będące ofiarami przemocy ze względu na płeć oraz ich dzieci.** W związku z powyższym osoby te wymagają szczególnego wsparcia i adekwatnej ochrony m.in. ze względu na wysokie ryzyko wtórnej wiktymizacji, zastraszenia i odwetu ze strony sprawców.

Chciałbym również przywołać treść przepisu art. 9 ust. 3 lit. b dyrektywy, który zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia **ukierunkowanego i zintegrowanego wsparcia dla ofiar o szczególnych potrzebach, takich jak ofiary przemocy seksualnej, ofiary przemocy ze względu na płeć i ofiary przemocy w bliskich związkach.** Motyw 18 wskazuje, że ofiarami przemocy w bliskich związkach są w przeważającej mierze kobiety. W związku z faktem, że dyrektywa w kilku miejscach wskazuje na kobiety - ofiary przemocy jako grupę szczególnie wrażliwą i wymagającą odpowiedniej pomocy, można w tym miejscu mówić o zobligowaniu państw członkowskich do działań pozytywnych, które powinny być podejmowane wobec grup znajdujących się w szczególnej sytuacji. Opierając się na danych statystycznych, które również Pan przywołał, należy podkreślić, że przeważającą część osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie stanowią kobiety. Pomoc i wsparcie adresowane do kobiet – „ofiary przemocy w bliskich związkach” powinno być zatem odpowiednio ukierunkowane z uwzględnieniem ich potrzeb. Skierowanie do tej grupy pomocy o charakterze generalnym może nie odpowiadać potrzebom tych ofiar i prowadzić wręcz do ich dalszego pokrzywdzenia. Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, zobowiązana jest do podejmowania środków niwelujących nierówność płci, jak również do podejmowania działań w przypadku dyskryminacji ze względu na płeć w poszczególnych obszarach. Jak już wspomniałem w poprzednim piśmie, przemoc wobec kobiet jest przejawem rażącej dyskryminacji ze względu na płeć. Unia Europejska dopuszcza możliwość stosowania tzw. środków afirmatywnych. Jest to wyjątek, który ma pomóc wyrównać szanse w tym przypadku kobietom, przez przyznanie im w niektórych sferach i sytuacjach niejako uprzywilejowanej pozycji w stosunku do mężczyzn. W tym kontekście należy również wskazać na art. 11 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700, z późn. zm.), zgodnie z którym nie stanowi naruszenia zasady równego traktowania podejmowanie działań służących zapobieganiu nierównemu traktowaniu lub wyrównywaniu niedogodności związanych z nierównym traktowaniem. Dodatkowo ratyfikowana przez Polskę Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U.

z 2015 r. poz. 961) w art. 6 zobowiązuje strony do uwzględniania perspektywy płci w toku jej wdrażania.

W piśmie z dnia 29 lipca br. Pan Minister ponownie wskazuje, że kompleksowa pomoc, o której mowa w *Ogłoszeniu w sprawie przeprowadzenia IX otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na rok 2016* (dalej: Ogłoszenie), odnosi się do podmiotów udzielających pomocy każdej osobie pokrzywdzonej, bez jakiegokolwiek, wymienionej w dyrektywie, dyskryminacji. Chciałbym zatem raz jeszcze zaznaczyć, że definicja terminu „kompleksowa pomoc”, zawarta w Ogłoszeniu, odwołuje się jedynie do liczby zadań wymienionych w § 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (Dz. U. poz. 1544) jakie realizują podmioty, nie zaś – jak wskazuje Pan Minister – do grup, do których pomoc ta jest kierowana.

Ponadto, chciałbym przedstawić **wątpliwości odnośnie do treści § 5 pkt 3 Ogłoszenia, w którym mowa o przypadkach udzielania pomocy w miejscu przebywania pokrzywdzonego przestępstwem**. Termin „w szczególnie uzasadnionym wypadku”, zawarty w wyżej wymienionym paragrafie, w mojej ocenie wydaje się być niedostatecznie doprecyzowany. Z informacji przedstawianych w mediach wynika, że „szczególne przypadki” będą obejmować głównie osoby z niepełnosprawnością, które nie mogą dojechać do innej miejscowości. Mając na uwadze fakt, że w celach konkursu podkreślono znaczenie kontynuacji rozwoju dostępności pomocy udzielanej w ramach poprzednich edycji, zaprzestanie wsparcia dla mobilnych punktów pomocy, które według osób świadczących taką pomoc są bardziej efektywne i mogą docierać do większej liczby pokrzywdzonych, odbyłoby się z dużą szkodą dla systemu pomocy pokrzywdzonym.

Mając to na uwadze, działając na podstawie przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648, z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych argumentów oraz poinformowanie mnie o przyjętej interpretacji terminu „w szczególnie uzasadnionym wypadku”, o którym mowa powyżej. Pozwolę sobie także w załączeniu przekazać Panu Ministrowi stanowisko Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę w kwestii zarzutów związanych z ryzykiem podwójnego finansowania, wskazanych w piśmie z dnia 29 lipca br.

Podpis na oryginale

Załącznik: 1